

ДИЧКА Н.І.
м. Київ,
НТУУ “КПІ”,
викладач

НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ПИСЬМА СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

В сучасному світі надзвичайно важливим є навчання студентів технічних спеціальностей англомовного професійно орієнтованого письма. Це зумовлено такими чинниками:

1. Письмо є важливим фактором розвитку культури і освіти, засобом зберігання інформації, надійним способом міжкультурної взаємодії людей, продукування нового знання, самовираження особистості, інтелектуального збагачення і розвитку особистості, важливою умовою розвитку абстрактного мислення людини [1].
2. Українські підприємства мають можливість встановлювати прямі контакти із зарубіжними партнерами і створювати спільні підприємства. Тому для вирішення цих завдань підприємство повинно мати в своєму розпорядженні кваліфікованих фахівців, які вміють забезпечувати як усну, так і писемну професійну комунікацію, вести професійну документацію іноземною мовою.
3. Зростає роль писемної комунікації у зв'язку з широким використанням комп'ютерів.

Письмо – це графічна фіксація тексту мовлення. Письмо – це система письмових засобів та правил їх використання.

В сучасній методичній літературі розрізняють поняття письмо та писемне мовлення. Деякі дослідники використовують лише термін “письмо”, підкреслюючи його вузьке чи широке значення. Поділ цей пов'язаний з

особливостями механізму письма, що складається з двох фаз: 1) складання слів за допомогою літер; 2) формування письмових повідомлень, до складу яких входять слова, словосполучення тощо [2].

В основі реалізації першої фази лежить оволодіння графікою та орфографією, доведених до рівня навички. Для реалізації другої фази необхідно оволодіти мовленнєвим умінням викладати думки у письмовій формі.

Отже, письмо у вузькому розумінні терміна – це графічне зображення слів за допомогою літер.

А писемне мовлення – це письмо в широкому розумінні терміна – це специфічний код мовленнєвої діяльності, кодування інформації з урахуванням графічного способу зв'язку.

Письмо – це продуктивний вид мовленнєвої діяльності.

Як і в будь-якому іншому виді мовленнєвої діяльності, процес написання забезпечується сформованими у того, хто пише, навичками та вміннями, які складають його мовленнєву компетенцію в письмі.

Неможливо не підкреслити найтісніший зв'язок цієї компетенції зі всіма іншими, які входять до складу загальної комунікативної компетенції людини.

Відтак, виникає необхідність професійної орієнтації мовленнєвої компетенції в англомовному письмі студентів технічних спеціальностей.

Під професійно орієнтованим науковці розуміють навчання, яке ґрунтується на врахуванні потреб студентів у вивченні іноземної мови, що диктується особливостями їхньої майбутньої професії. Програмою з АМПС вивчення потреб пропонується проводити за допомогою аналізу:

- вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ) та освітньо-професійних програм (ОПП) випускників ВНЗ, прийнятих Міністерством освіти і науки України,
- конкретних посадових інструкцій, розроблених і затверджених підприємствами, інститутами та організаціями,
- результатів опитувань спеціалістів, викладачів і студентів ВНЗ [3, с. 19].

Отже, дамо визначення професійно орієнтованого письма. Професійно орієнтоване письмо – це вміння викладати думки у письмовій формі в рамках професійної тематики.

Останнім часом науковці багато уваги приділяють дослідженню професійно орієнтованого письма як в мовних, так і немовних ВНЗ. Цьому виду мовленнєвої діяльності присвятили роботи такі науковці: Мазунова Л. К., Гальперін І.Р., Грузинська І.А., Тарнопольський О.Б., Byrne D., Eisterhold J.C., Evans V., Hedge T., Leki I., Pincas A., White R.V., Raimes A., Swales J., Tribble C.

Що стосується психологічних особливостей письма, то можна сказати, що письмо – це найсвідоміший з видів мовленнєвої діяльності, який базується на мисленні того, хто пише. В процесі написання тексту мотивації та емоції відіграють не меншу роль, ніж в інших видах мовленнєвої діяльності. Причина полягає в тому, що у більшості випадків писемні завдання викликають у студентів небажання їх виконувати. Така ситуація вимагає особливих підходів до навчання письма, які б мотивували студентів немовних спеціальностей до вивчення цього виду мовленнєвої діяльності.

З точки зору фізіології письмо відбувається з використанням людиною (яка пише) чотирьох аналізаторів: рукомоторного (сам процес написання); зорового (бачення та контролювання того, що написано); мовленнєворухового (приговорювання про себе або навіть уголос того, що буде написано); слухового (внутрішнє або зовнішнє слухання самого себе в процесі внутрішнього або зовнішнього приговорювання того, що буде написано, або того, що вже було написано).

Це більша кількість аналізаторів, ніж у інших видів мовленнєвої діяльності. Саме тому І.О. Грузинська назвала письмо “загальним закріплювачем”. Мовний матеріал, який був пропущений через письмо, запам’ятовується та засвоюється краще.

Провідними факторами, що впливають на формування мовленнєвої компетенції в письмі є: 1) фактор мовленнєвих навичок (лексичні, граматичні навички) ; 2) фактор умінь (вміння оформлення писемних текстів, стилістичні

вміння, вміння висловлювати думки у письмовій формі, вміння забезпечувати цілісність, завершеність та адресованість текстів); 3) фактор добору певних жанрових типів писемних текстів для навчання (залежить від професійної орієнтованості навчального процесу. Жанрами є: листи, конспект, анотація, реферат, стаття, інструкція) [2].

Всі письмові тексти належать до певних функціональних стилів: розмовний, науковий і офіційно-діловий, публіцистичний і літературно-художній. В останні роки склався особливий стиль технічних документів. Технічні документи – це різні керівництва (керівництво користувача, керівництво адміністратора та інші), специфікації, описи, звіти. Його основна функція – передача інформації. Він містить деякі елементи наукового і офіційно-ділового стилів [3].

Навчання студентів ВНЗ таких типів текстів як (стаття, звіт, конспект, реферат) називають **практичним письмом**. **Практичним** називають письмо, яке обумовлене потребами майбутньої професійної діяльності або особистісними потребами.

До академічного письма можна віднести усі види писемних робіт студентів, за допомогою яких вони навчаються письма як виду творчої продуктивної мовленнєвої діяльності, але які не мають скільки-небудь серйозного практичного значення з точки зору професії або життя майбутнього фахівця (твори есе, виклад-переказ, науково проблемне тематичне повідомлення). Його призначення – суто навчальне (академічне).

Таким, чином, на основі всього сказаного вище, можна відзначити, що будь-яка професійна діяльність накладає відбиток на людину, формуючи особливий тип мислення. Тому, навчання письма повинне сприяти формуванню професійного інтелекту, задіювати мислення, пам'ять, увагу, професійні знання і викликати підвищений інтерес та стійку увагу аудиторії, тобто мотивувати до вивчення надзвичайно важливого виду мовленнєвої діяльності .

1. Мазунова Л. К. Система овладения культурой иноязычного письма в языковом вузе: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02 / Мазунова Лидия Константиновна. – Москва, 2005. – 319 с.
2. Тарнопольський О. Б. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]/О. Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 288 с.
3. Програма з англійської мови для професійного спілкування / [Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін.]. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
4. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 139 с.